

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku Stowarzyszenia E. Oddział w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.
o ubezpieczenie społeczne,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 6 kwietnia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z
dnia 30 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od Stowarzyszenia E. Oddział w W. na rzecz
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. 240 zł (dwieście
czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sądy obu instancji negatywnie oceniły odwołanie Stowarzyszenia E. w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 1 lutego 2013 r. ustalającej podleganie zainteresowanego E. B. ubezpieczeniom społecznym. Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 24 lutego 2015 r. oddalił odwołanie, a Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 30 grudnia 2015 r. oddalił apelację wnioskodawcy.

W sprawie ustalono, że zainteresowany zawierał z wnioskodawcą szereg umów o dzieło, których przedmiotem było przeprowadzenie egzaminu na stwierdzenie kwalifikacji w dniu 23 stycznia 2006 r.

Sąd drugiej instancji odnosząc się do zarzutów apelacyjnych płatnika składek, opartych na art. 54 ust. 3 pkt 1 ustawy Prawo energetyczne, § 7 ust. 1 i § 8 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci (Dz.U. Nr 89, poz. 828 z późn. zm.), art. 734 k.c. i art. 627 k.c., art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, stwierdził, że powołanie zainteresowanego przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na członka Komisji Kwalifikacyjnej przy Stowarzyszeniu E. Oddział w W. nie ma wpływu na objęcie go ubezpieczeniami społecznymi. Podkreślił, że przywołane przepisy Prawa energetycznego i rozporządzenia z dnia 28 kwietnia 2003 r. nie zawierają żadnych uregulowań dotyczących wynagrodzenia członków komisji egzaminacyjnych. Źródłem zatem tego wynagrodzenia była umowa prawa cywilnego. W tym zaś zakresie Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że przedmiotowe umowy nie zostały zawarte w reżimie przewidzianym dla umów o dzieło. Konkluzja ta poprzedzona została szczegółową analizą.

Płatnik składek oparł skargę kasacyjną na podstawach naruszenia prawa materialnego. Zarzuty dotyczyły art. 1, art. 21 i 54 ust. 3 i 6 ustawy Prawo energetyczne, § 1, § 8-12 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci (Dz.U. Nr 89, poz. 828 z późn. zm.), art. 627 k.c., 734 k.c., art. 6 i art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący dostrzegł zagadnienie prawne, sprowadzające się do pytania, czy składy osobowe członków komisji egzaminacyjnych powołanych przez Prezesa URE podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego.

Niezależnie, skarżący wskazał, że konieczne jest rozstrzygnięcie, czy katalog tytułów podlegania ubezpieczeniom określony w art. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ma charakter zamknięty, a jeśli tak, to czy akt powołania do komisji egzaminacyjnej jest tytułem objętym tym katalogiem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie nie zachodzą okoliczności wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i pkt 2 k.p.c., a uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zagadnienie prawne, którym ma zająć się Sąd Najwyższy, powinno być istotne. Podstawowym zadaniem Sądu Najwyższego jest stanie na straży jednolitości orzecznictwa i kontroli jego legalności. Komunikatywny jest zatem warunek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w razie wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego. Z przepisu art. 1 pkt 1 lit. a ustawy o Sądzie Najwyższym wynika jednak, że sprawowanie wymiaru sprawiedliwości odbywa się przez rozpoznawanie skarg kasacyjnych. Instytucjonalne powiązanie wypowiedzi Sądu Najwyższego z indywidualnym sporem widoczne jest także w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., który wymaga aby zagadnienie prawne wystąpiło w sprawie. Oznacza to, że przyjęcie skargi do rozpoznania merytorycznego jest dopuszczalne, jeśli w danym postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem wystąpiło, a zatem zaważyło na rozstrzygnięciu, zagadnienie o charakterze kwalifikowanym (istotnym). W ten sposób kontrola legalności jednostkowego wyroku (aspekt indywidualny), umożliwia osiągnięcie homogeniczności interpretacyjnej systemu prawnego (czynnik powszechny).

Mając w pamięci ten wywód, trzeba podkreślić, że skarżący zadał pytanie, czy składy osobowe członków komisji egzaminacyjnych powołanych przez Prezesa URE podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego. Sformułowanie w ten sposób problemu jest wadliwe. Zakłada on bowiem, że odpłatność będąca wynikiem czynności członka komisji kwalifikacyjnej pozostaje następstwem administracyjnoprawnego aktu powołania. Tymczasem z przepisów prawa, regulujących ustanowienie i funkcjonowanie komisji kwalifikacyjnej, wniosku tego rodzaju wyprowadzić nie można. Oznacza to, że sferą prawa administracyjnego objęto jedynie podstawy ustrojowe działalności komisji. Nie przesądzono w żaden sposób kwestii wynagrodzenia za wykonaną pracę. W rezultacie jednostkom, przy których powołano komisje kwalifikacyjne, pozostawiono swobodę w zakresie zorganizowania ich działalności, jak również w sferze

odpłatności. Nie jest wykluczone, że działalność członków komisji będzie odbywać się nieodpłatnie, albo w ramach umowy o pracę, bądź w oparciu o umowy prawa cywilnego. Wybór ten nie jest w każdym razie regulowany przez prawo administracyjne, ale w ramach przepisów prawa prywatnego. W rezultacie, oczywiste jest, że w przypadku wypłacania członkom komisji kwalifikacyjnej wynagrodzenia zachodzi potrzeba określenia podstawy prawnej wypłaty, a ta z kolei podlega kwalifikacji zważywszy na wymienione w art. 6 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawy podlegania ubezpieczeniom społecznym.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że w sytuacji, gdy przepisy prawa administracyjnego nie odnoszą się do wynagrodzenia za realizowanie czynności w domenie władztwa publicznego, to osoba je wykonująca za wynagrodzeniem działa w ramach umowy cywilnoprawnej (por. wyroki dotyczące lekarzy weterynarii wyznaczonych do zadań inspekcji – wyrok z dnia 11 września 2009 r., III UK 27/09, LEX nr 533671; z dnia 23 czerwca 2009 r., III UK 24/09, LEX nr 518053; z dnia 20 stycznia 2016 r., II UK 8/15, niepubl.).

Z przedstawionych rozważań wynika, że przywołane przez płatnika składek przepisy nie pozwalają na określenie, czy zainteresowany podlega, czy też nie podlega ubezpieczeniom społecznym. Decydujące znaczenie mają natomiast przepisy Kodeksu cywilnego określające reżimy prawne umowy o dzieło i umowy zlecenia.

Wystarczy pobieżna analiza art. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, aby dojść do przekonania, że katalog tytułów ubezpieczenia ma charakter zamknięty. Kwestia ta nie jest kontestowana w orzecznictwie i doktrynie. Oznacza to, że uczestnictwo w komisji nie jest samoistnym tytułem ubezpieczenia. W rezultacie, nie można twierdzić, że w tym kontekście art. 6 ustawy jest źródłem kontrowersji wymagającej interwencji Sądu Najwyższego.

Oznacza to, że skarżący nie zdołał wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.

Kierując się regułą wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c., stosowaną w postępowaniu kasacyjnym z upoważnienia art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 391 § 1

k.p.c., Sąd Najwyższy zasądził od płatnika składek na rzecz organu rentowego zwrot kosztów procesu.

I.n